Ann. III. **Num. IX.**

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7 ½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad* ARISTIDEM LEONORI *equitem, commentarii* VOX URBIS *possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA
Apud DESCLÉE, LEFEBVRE ET SOC.
ROMAE, Via Santa Chiara, 20-21.

IN ANGLIA
Apud BURNS AND OATES
LONDON W. — 28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTENT.
Apud
COMMISSARIAT OF THE HOLY LAND.
NEW YORK, 143 w 96th St.

IN CANADA ET NEWFOUNDLAND
NEW YORK (U. S. America), 143 w 96th St.

IN BELGICA
Apud DESCLÉE, LEFEBVRE ET SOC.
BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.

IN GALLIA

LUGDUNI
Apud DESCLÉE, LEFEBVRE ET SOC.
Rue Victor Hugo, 5

LUTETIAE PARISIORUM
LIBRAIRIE VIC ET AMAT
CHARLES AMAT SUCC.
Rue Cassette, 11.

INSULIS (LILLE)
Apud DESCLÉE, LEFEBVRE ET SOC.
Rue du Metz, 41.

IN HUNGARIA
Apud
C. B. LIPTAY, CORRESP. DE HONORIS
BUDAPEST, Palais du Théâtre National.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCII

MDCCCC

Desclée, Lefebvre & Soc.

LIBRERIA CATTOLICA INTERNAZIONALE

ROMAE, Via S. Chiara, 20-21 - ROMAE

GUIDA DEL PELLEGRINO A ROMA

Recognovit P. BONAVENIA S. I.

GUIDA DI ROMA

ab ipso P. BONAVENIA S. I. exarata.

Haec opera habentur duplici editione impressa, sive italica sive gallica lingua, atque ven. sing. Lib. 1.50. Anglica vero tela relig. Lib. 2.

Nuperrime prodierunt

CONSTITUTIONES LEONIS XIII
IUBILAEO UNIVERSALI ANNI MDCCCC

COLLECTA EDIDIT, QUIBUSDAM ADNOTATIONIBUS ADDITIS IN COMMODUM PRAESERTIM CONFESSARIORUM

THOMAS ARIZZOLI

Missionarius Apostolicus Imperiali, S. Poenitentiariae officialis.

Ven. lib. 1

apud commentarii VOX URBIS Administratorem.

***[illegible]* Vox Urbis Lib. 0.80 [illegible]**

LE LAUDI LATINE
E
IL CANTICO DEL SOLE
DI
SAN FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncula, 1897

Hoc libello praeter venustam praefatiunculam a Paulo Sabatier, viro et lingua peritissimo, conscriptam, continentur *laudes latinae* cum interpretatione italica, *Canticum Solis*, necnon illa *Speculi perfectionis* capita, quae [illegible] expediunt, aliaque permulta. Libellum, quem [illegible] ad parvam *Bibliothecam Franciscanam* comparandam, Italiae [illegible], litteris tradendis doctor egregius, maxima adhibita cura, [illegible] apud commentarii *Vox Urbis* Administrationem venit L. 0.[illegible] in [illegible].

T. G. Fratrum PARISI
CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM
PRAEMIIS INSIGNE

AB ANNO 1809 CONSTITUTUM

Romae in Italia, in Foro Campi Martii, 6

Singulis in artium recognitionibus publice habitis maxima relata munera.

LEO PP. XIII

honore adauxit

Lateranensi Archibasilicae, itemque Vaticanae, quoties de Beatificatione aut de Canonizatione sollemne sit, suppeditat.

Praecipua Templa cereis instruit ubique terrarum. In Asiam, Africam et urbem Constantinopolim mittit ingentia rerum huiusmodi pondera, pretio *francs 180* pro singulis 100 Chilogramm.

Si vero ab America aut ab Australia petantur onera (300 Chilogramm. *ad minimum*), pretium erit *francs 225* pro 100 Chilogramm.

Nullo impendio iubentium res in proximiorem a petentibus designatum portum defertur

Gravato pariter, quae mittuntur, arca asservantur

Cuivis quaerenti explicatio erit uberior.

FIGURAE URBIS ROMAE
ARTE PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE

COLLECTIONES VARIAE ET NUMERO ET PRETIO

Veneunt apud comm. VOX URBIS Administratorem.

URBIS E IANICULO MONTE PROSPECTUS

(m. 1.10 × 0.24)

qui sociis commentarii VOX URBIS dono datur, venit singillatim L. 2.50

apud comm. VOX URBIS Administratorem.

SI QUIS PLURA REQUISIVERIT HUIUS PROSPECTUS EXEMPLARIA EA MINORI ACCIPIET PRETIO.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE - Via Alessandrina, 87.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Marietta Picolomini Marchesa Caetani della Fargna. Cenni biografici. - Senae, ex officina S. Bernardini, 1900.

Iscrizioni, ricordi funebri e salmi di Mons. Vincenzo Di Giovanni, Vescovo titolare di Teodosipoli, Professore nella R. Università di Palermo, con prefazione di Andrea Maurici. - Panormi, ex officina Virzi, 1900.

Apologetica e Archeologia Cristiana. Conferenze, discorsi e note di Mons. Vincenzo Di Giovanni. - Panormi, edidit A. Reber.

Le Chemin du Ciel éclairé et aplani, ou Lettres de direction recueillies et mises en ordre par l'auteur de *Allons au ciel.* Tome premier. - Lutetiae Parisiorum, edd. Vic et Amat, 1900.

A. Dolci. **L'antropogonia Mosaica e l'evoluzione. Dissertazione.** - Romae edidit officina Vaticana, 1900.

Ianuarius Asprenas Rocco. **Christus servator.** - Neapoli, ex officina Scientiarum Regiae Academiae, MDCCCC.

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS ANN. MCM (Vid. in secunda operculi pagina).

Ann. III. ROMAE, Kal. Maiis MDCCCC. Num. IX.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS: In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam: Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR: ARISTIDES LEONORI, eques. ROMAE - Via Alessandrina, 87.

CHRISTIANAE ANTIQUITATIS CULTORIBUS ROMAE CONGREGATIS

SALUTATIO(1)

Viri lectissimi, quotquot ad alterum christianae Archaeologiae conventum Romam acciti, undique, facto agmine, adestis, salvete.

Vos hospites Urbs Alma salutat desideratissimos. Si enim advenas, quocumque ardeant studio, maternis suscipit officiis, quanto potioribus vos excipiat Roma necesse est, quibus et venerandae antiquitatis religio, et cura penitus insidet romanae maiestatis gloriam pro viribus instaurandi?

Post Salonas ad litus Adriaticum, Tyrrheni maris ocellus, Petri civitas Vobis praesto est ad auxilium.

Veteres pandit basilicas, monumenta christianae fidei primaeva, sculpta signa, udo colore illitas, vel musivo nitentes opere icones, numismata, diplomata, codices, inscriptiones, antiqua liturgiae instrumenta, omnia Vobis aperit, ad severiorem artis criticae trutinam excutienda; coemeteria potissimum, christiano concreta sanguine, patefient.

Quinquagesimus iam annus dilabitur, ex quo vir nostrae disciplinae facile princeps, Ioannes Baptista De Rossi, divinatione propemodum Columbiana, coemeterium Callisti repertum, egessit. Exhinc, novum circumundique effuso iubare, Domitillae, Hippolyti, Ciriacae, Valentini, Priscillae, Felicitatis, Ostrianum, ut cetera praeteream, coemeteria prodierunt, eorumque thesauros *Roma subterranea*, opus aeterna dignum memoria, collegit, pervigilique doctrina adornavit. Sed quantum adhuc ad metam spatium emetiendum supersit, post aedes Ioannis et Pauli ad Coelium erutas, Petri et Marcellini ad viam Labicanam nuperius effossum cubiculum, perspicue demonstrat. Vos itaque ad nova coepta opperimur, viri praestantissimi, Vobis inter laborem innitimur, consilium romanis sodalibus, operam, experientiam, tanquam symbola ad agapen, collaturis. Mutua, ex mutuato penso, prodibit utilitas: nos vernaculas proferemus opes, vos doctrinam suppeditabitis, operosius excultam. Una interim sit mens, unus adspiret animus. Arridet, laetaque omnia precatur nobis munificus bonarum artium Parens atque studiorum Leo XIII, quo hospite honestamur.

Sinite modo, amplissimi viri, iam nos a primo coetus limine auspicari, fore ut alter christianae Archaeologiae conventus, ad vetera monumenta penitius investiganda, ad scientiae consectaria amplius educenda, ad futura demum nostrae disciplinae incrementa cedat fausta feliciter.

L. M. Card. Parocchi.

(1) Quod Emus. Vir, Patronus Urbani conventus qui fuit de Christiana Antiquitate, pro sua benignitate concesserit, ut editialis oratio a se habita apud nos vulgaretur, *Vox Urbis* grates refert.

KALENDIS MAIIS

DE PROLETARIIS

Trigesimum iam paene numeramus annum ex quo, Gallorum Germanorumque bello confecto, innumerae utriusque militiae copiae singulas Europae gentes vectigali superimposito oppressere. Exinde quae diu in plebium sinu latuerant doctrinae pessimae ad humani consortii exitium una convenerunt, Americam Europamque omnem pervadere aggressae sunt, et humanitatem hanc nostram, quaevis denique illa fuerit, delere.

At si cui forte vel miser ortus, vel fortunae iniqua conversio deteriorem vitae conditionem paravisset, una haec proposita consolatio est falsaque spes, doctrinis huiusmodi cuivis civitatum morbo tuto posse mederi. Cuius rei annuam veluti memoriam statuere placuit solemnibus feriis, in Maias kalendas indictis, quae illius potissimum factionis essent propriae, cui acrius laborum contigit onus, doloris vero levamen aut irritum, aut nullum.

Qua quidem die remeante, etsi humanitatis civilisque progressus commoda et crescere in dies et apud inferiores evulgari videamus, nil impedit quominus insanientis huius exercitus agmina longe lateque aucta atque magis densa in feriales campos publice quasi in aciem descendant.

Coguntur manipuli ex agris atque officinis numero paene infinito, nomenque ordini recens est assumptum veluti nonnisi ad prolem multiplicandam idoneo, unique huic negotio apto, ut labore suo servorum multitudinem ditioribus comparet.

Et ex agris quidem media, quam dicimus, aetate declinante, agricolarum legiones ad urbium moenia compulsae sunt, quique fuerant olim veteres coloni atque firma pace suum effoderant solum, vel secedere vel servire coacti. Diripuere enim omnia optimates ferreique dynastae, qui munitis in oppidis consedentes, in fertiles circum terras comitatu armis instructo exire soliti, quidquid agricolae aravissent, vel congessissent sibi addicebant. Haec in Germania, in Anglia, in Russia, in America iterata, atque alibi luteranae doctrinae placita vel praevaluerunt, vel aliquantulum recepta sunt.

Opifices qui officinis adlaborabant similia persensere: collegiorum vincula et iura quae ipsos prae omnibus tuebantur, Carolo I Germaniam et Henrico IV Galliam regentibus, imminuta paullatim atque circumscripta viderunt, deinde vero fracta omnia, atque ad ultimum deleta, bonaque communia quotquot sibi congesserant direpta, seseque hoc modo in malam pauperiem per fas et nefas deiectos.

Ad ultimum utraque ex parte tum maximis, quas nos videmus, terris uni tantum domino subiectis, tum officinis titanico ausu constitutis, factum est ut operariorum vita nonnisi conducta opera iam sustentetur, atque cohortes innumerae in egestatis discrimen quotidie adducantur. Huiusmodi, mehercle, est iter xvi saeculo initum, quod Europae nationes persequutae sunt, et multiplicata commercia et maritimae terrestresque viae novae semper repertae, apertissimum iis reddiderunt et miserrimum.

Inde autem tum agricolae tum urbanae pauperum copiae, historiae fatis hinc et inde prementibus, in unum cogere contendunt exercitum numero infinitum, viribus terribilem; ac pervagantur iam, illae per suburbia, hae contra per urbium vias, oculis in omnium bona intentis anxiaque cupiditate incensi, ut, quas aegritudines aerumnasque sunt passi, eas cruenta clade aliquando ulciscantur, atque dominorum bona inique congesta vel adhibita, suisque laboribus parta, ipsi diripiant et victoriae praemio conferant.

Profecto, annuas has ferias Maiis kalendis solemnes nil aliud δημαγωγοί esse voluerunt quam lustrationem aliquam et recensionem virium, quas circa operariorum vexilla delabentes anni auxerint.

Discrimini maximo obviam ire pro viribus cordato cuique par est munus, christiano vero ea simul obligatio impendit, quam evangelicae dilectionis praecepta ad rem constituunt. Nobis vero catholicae Ecclesiae filiis Pontifex ipse Leo, litteris quae *Rerum novarum* inscribuntur, eadem suasit, indeque mentium simul atque operum maxima alacritas orta, dos inter praecipue, quibus iuventutis integra aetas futura prospiciendi peculiare munus confert iuraque maxima addit.

Quare acerrimum nec unquam remissum bellum quod vel Belgarum, vel Gallorum, vel Germanorum patrati feciales Christi Ecclesiae indixere, ut populos ab ea averterent immanemque hanc miserorum plebem post sua terga in novam servitutem traherent, animosa virtute committendum est, nec a remediis quibusvis admovendis, dummodo honesta sint, abstinendum.

Ingruit enim hora qua supremum hoc proelium agetur, saeculumque, quod iam novum exoritur, tantae pugnae exitus manet. Fatemur equidem, virtute prodigiorum invictum esse Deum, eiusque Ecclesiam servari; at nobis vicissim nihil negligendum, quod triumphum divinae legis implere valeat, verbaque iterum firmare coram gentibus: « Christus heri et hodie, ipse et in saecula ».

Ioseph Toniolo.

DE MANUUM LABORE INTER GENTES TUENDO

Quisquis societatis humanae mala eorumque remedia studiose recogitat, quae vel quot de operariorum labore hactenus cauta fuerint nonnunquam requisivit: est enim cuique prudenti viro vehemens hodie desiderium leges in hunc finem apud populos omnes sollicite conditas videre, quibus, innovato quasi novo gentium iure, operariorum conditio in melius immutetur. Atqui postremis hisce annis haud semel totis viribus procuratum est, ut huiusmodi desiderata adimplerentur. Agitata haec

LIBRI ET COMMENTARII RECENS DONO ACCEPTI

DOMENICO COMPARETTI. Iscrizione arcaica del Foro Romano. - Florentiae-Romae ed. Fr. Bencini, 1900.

Il Neologismo negli scritti di Plinio il giovane. Contributo agli studi sulla latinità argentea del dottor SANTI CONSOLI. - Panormi ed. Alb. Reber, 1900.

DÉODAT DE BASLY. Grandes Thèses catholiques. Vol. I. - Lutetiae-Insulis edit. Desclée, De Brouwer et C., MCM.

L'abitazione [illegible] di S. Publio Protovescovo di Malta. Ricerche archeologiche e memorie storiche per M. A. M. MIZZI. - Romae, apud Scriptorem (Corso 337).

[illegible]. Singulis hebdomadis prodit [illegible].

L'amico del popolo. Bis in mense editur Romae.

Atene e Roma. Commentarius cura Italae Societatis ad classicorum studia vulganda editus. Florentiae-Romae.

Index rerum an. III, n. 15 (marzo 1900): Intorno alle « [illegible] » di Aristofane (G. B. Camozzi) — [illegible] ed aggiunte [illegible] — Un [illegible] di Menandro [illegible] di Tibullo (*F. Ramorino*) — Recensioni — Notizie varie.

L'Ateneo. De litteris et bonis artibus commentarius. Singulis hebdomadis prodit. Florentiae.

Index rerum an. XXXIV, n. 7-8 (aprile 1900): [illegible] e Resurrezione. D'Annunzio e Tolstoi [illegible] — « Come le foglie » (*Ezio Flori*) — [illegible] (*A. Pizzaschi*) — La storia e l'arte nel Cristianesimo (*A. G. Bonfiglio*) — Parva favilla (novella) di *Maria Roccatagliata* — Letterature straniere (*C. Flores*) — Socialismo e scienze positive (*P. Largo*), etc.

[illegible]. [illegible] orientalis. Romae.

[illegible]

[illegible] di Archaeologia Christiana [illegible]. Commentarius authendens.

[illegible]. Commentarius menstruus. Romae.

La Croce. Singulis hebdomadis prodit Neapoli.

Divus Thomas. Commentarius inserviens Academiis et Lyceis scholasticam doctrinam sectantibus. Placentiae.

[illegible]. Recensio menstrua [illegible] et artium. Bergomi.

Ephemerides Liturgicae. Singulis mensibus Romae prodeunt cura Congr. Vincentianae.

[illegible]. Litterarum recensio. Genuae.

Giornale Arcadico di scienze, lettere ed arti. Romae.

La Madonna dei bambini. Catinae.

Il Marzocco. De litteris et artibus commentarius. Florentiae.

Minerva. Recensionum recensio, moderatore Friderico Garlanda. Romae.

Singulis dominicis diebus prodit, scripta maximi momenti, quae sive in praecipuis commentariis, sive in libris vulgantur, accuratissime referens.

Index rerum an. X, n. 19 (22 aprile 1900): Un romanzo storico americano (*Bibliothèque Universelle et Revue Suisse*) — Il Papa futuro (*Contemporary Review*) — Il vettovagliamento di un esercito (*Macmillan's Magazine*) — Del morire (*Die Umschau*) — T. H. Huxley: sue prime lotte per guadagnarsi da vivere per mezzo della scienza (*Mc Clure's Magazine*) — Il Transvaal e la Polonia: lettera di Enrico Sienkiewics (*Correspondant*) — Da una settimana all'altra — Spigolature — Nel mondo delle arti belle, etc.

Nuntius Romanus. Romae.

L'Oriente Serafico. Commentarius editus cura fr. Minorum S. Mariae Angelorum ad Assisium.

L'Osservatore Cattolico. Diarium Mediolanense.

La Ricreazione. Commentarius; bis in mense prodit Tergeste.

Rivista d'Italia. Semel in mense prodit. Romae.

[illegible] e discipline ausiliarie. Semel in mense prodit Romae.

Praeter scripta maximi momenti videre in hoc commentario placet librorum commentariorumque recensionem maxime copiosam.

Rivista politica e letteraria. Semel in mense prodit Romae.

Singulare in commentario hoc id habetur, scripta omnia designari, quae in praecipuis totius orbis ephemeridibus scitu digna vulgentur.

Il Seminario di Caravaggio. Caravagii ad Bergomum.

La scuola secondaria italiana. Singulis hebdomadis prodit Mediolani.

Index rerum an. IV, n. 29 (21 aprile 1900): Per la scuola secondaria (prof. *A. Martinazzoli*) — La gara dantesca fra gli insegnanti (*Voces*) — Pel sesto centenario della Divina Commedia (epigrafi di *Nicola Mosca*) — Lo spiritualismo ed il culto di Dante (*Achille Piersantelli*) — La commemorazione dantesca — Altre letture dantesche — Il terrore degli esami (*Alberto Conti*), etc.

Valle di Pompei. Commentarius editus ad solamen puerorum, qui, cum parentes habeant in vincula coniectos, hospitio ad Pompeios accepti sunt.

La vera Roma. Singulis hebdomadis prodit Romae.

Vita Nova. Ephemeris, cura Societatis iuvenum athenaeorum studiis vacantium. Neapoli.

Index rerum an. IV, vol. IV, fasciculi 7 (aprile 1900): L'ideale della Vita Nova (*G. M. Starace*) — La concezione vera della democrazia cristiana italiana (*Demofilo*) — Una doverosa risposta (*A. Mittigo - Marrapodi*) — Bartolomeo Capasso (*N. Barone*) — Comunicazioni, etc.

Vittoria Colonna. Commentarius ad Italas mulieres. Bis in mense prodit Neapoli.

Index rerum an. X, n. 8 (16 aprile 1900): Campane e Lillà (*Argentina Manferrari*) — Lettere ed arti — Lasciate i pargoli venire a me (*Mara Antelling*) — Mater dolorosa (*Eugenia Corty Mattioli*) — A. S. Onofrio (*Amalia Gulinelli*) — Romanzo — Divagazioni illustrate, etc.

Die Nation. Semel in hebdomada vulgatur Berolini.

Studien und Mittheilungen. Reigen.

Obnova. V. Hradci Králové.

Vlast. V. Praze.

L'Association Catholique. Revue mensuelle des questions sociales et ouvrières. Lutetiae Parisiorum.

Index rerum num. idibus Aprilibus editi: La Révolution française et le socialisme (*René de Marans*) — Le travail aux points de vue scientifique, industriel et social (*E. Martin-Saint-Léon*) — Les catholiques et l'éducation du peuple: Les Universités populaires (*Marc Sangnier*) — A propos des « Trusts » (*Henri Savatier*) — Chronique — Documents et faits sociaux — Chronique bibliographique, etc.

La petite Revue Internationale. Singulis hebdom. prodit Lutetiae Parisiorum.

Bulletin Bibliographique internat. Bruxelles.

Revue Bibliographique Belge. Bruxelles.

Revue Neo-Scolastique. Lovanii.

Boletin-Revista de la juventud católica de Valencia.

La Cruz. Madriti.

El Eco Franciscano. Santiago.

Revista Católica de las cuestiones sociales. Madriti.

Revista crítica de historia y literatura españolas, portuguesas, é hispano-americanas. Madriti.

Revista Eclesiástica. Valdolet.

La Semana Católica. Madriti.

Amerikanski Slovenec. Tower.

L'Artisan. Revue mutualiste. Montreal (Canada).

El Católico. Santiago de Cuba.

Der Herald des Glaubens. St. Luis Mo.

Diario de Centro America. Guatemala.

Johns Hopkins. University Circulars. Baltimore.

Katholischer Westen. Dubuque.

The Messenger of the Sacred Heart. Neo-Eboraci (U. S. A.).

Niagara Index. Niagara University. N. Y.

Revue Ecclésiastique. Valleyfield in Canada.

The Review. Singulis ebdomadis editur Saint-Louis M. (U. S. A.).

The Rosary Magazine. Patrum a S. Dominico praeconium menstruum. Somerset (Ohio) U. S. A.

The Church Progress. St. Luis Mo.

The Tidings. Los Angeles, Cal.

Le Messager de Tahiti.

Our Alma Mater. St. Ignatius College. Riverview, Sydney.

I-wen-lou et Revue scientifique. Zi-hai = Shang-hai.

quae magis ad rem conducant et haereant apte deligam.

Versus omnes Latinos, si eos exceperis « quos olim Fauni vatesque canebant », Graecae originis esse, compertum est exploratumque; sed tamen hi ipsi versus adeo sunt a poetis exculti et Romanorum naturae accommodati, ut inde aliquid gentile et vere Romanum, non adventicium et peregrinum aut Romana quasi civitate donatum exstitisse videatur. Cuius exempli sint versus dactylici, imprimis hexametri, vel κατὰ στίχον usurpati vel cum pentametris in distichis elegiacis coniuncti. Cum enim sermo Latinus pro dignitate, ut ita dicam, et gravitate ipsa populi Romani (ut inter omnis gentis ingenium et linguam summum esse consensum vidimus) magno spondeorum numero ac pondere distinguatur, facile est ad intellegendum, hanc tamquam notam peculiarem in versibus quoque dactylicis reperiri: nam etsi poetae Romanorum optimi illud enixe studuerunt, ut vel dactylorum numerum, quorum magna erat penuria (1), augentes, vel dactylos scite et concinne collocantes molliores redderent expeditioresque versus ipsos, tamen non id consecuti sunt nec consequi poterant, ut hac re Graecos merito provocarent. Nam, ut haec adiciam, hi fere sunt pro rata parte dactylorum spondeorumque numeri apud Romanos: ²/₃ spond.: ¹/₃ dactyl.; quae ratio apud Graecos, et ingenio et sermone cum molliores tum alacriores agilioresque, fere est contraria: ²/₃ dactyl.: ¹/₃ spond.

Praeterea hoc etiam haberi potest utriusque gentis naturae non parvum indicium, quod cum Graeci caesuram illam mollem suavemque praeferant, quae trochaica vel feminina vocatur et in thesi fit, Romani contra versuum incisiones illas firmas validasque, quae dicuntur viriles et arsi finiuntur, in primisque caesuram semiquinariam, ceteris anteferunt. Etiam in metris lyricis haec nota non deest, cum Horatius, numerorum perfectissimus artifex, et in anacrusi syllabas plerumque longas locet et in quibusdam certisque strophae vel sapphicae vel alcaicae vel asclepiadeae sedibus fere semper spondeos ponat.

Cum autem supremam pulchri legem hanc esse dixisset Weisius, ut profanum verborum vulgus odio sit et arceatur, cumque de nonnullis verbis verborumque formis, quae sermonis poetici propria esse videntur (2), de epithetis ornantibus, de tropis ac figuris, de translationibus, de comparationibus, cet., disputavisset, et utriusque linguae, Graecae et Latinae, hac in re discrimina statuisset, non inepte ait, in personarum fictionibus, quas proprio nomine προσωποποιίας vocant, Graecis praestitisse Romanos: quod ipsum non parvum esse documentum, quo demonstretur, Romanorum ingenia ad res cogitatione distincte separandas et tamquam ante oculos proponendas admodum proclivia fuisse.

Ex hisce quae attuli, quamquam plura omisi, satis elucet, quantopere Romani natura ipsa ac disciplina ad artem rhetoricam aptos se et accommodatos praebuerint; qua in re satis nota ne iusto longius immorer, nomino verbi causa Vergilium, cuius opera

(1) Qua in re quae praecipua artificia excogitaverint atque adhibuerint poetae Romanorum praestantissimi, qui Augusti aetate floruerunt, proprie demonstrare studui op. adl. *De eleg.* p. 116 sqq. Hisce nunc ex Weisio aliud addo, quod in quibusdam vocabulis duplicandis cernitur, quorum prior pars in syllabam brevem cadat, posterior a brevi incipiat, ut « magniloquus », « auricomans », « velivolans » vel « velivolus », cet. (de hac re etiam ea capitis tertii parte optime disputat Weisius, ubi, cum de vocalibus antiquis et obsoletis locutus sit, sermonem instituit de verbis novatis).

(2) Cuius rei optima nobis capimus documenta ex Horatio ipso, eius carmina cum satiris et epistulis, quod ad genus dicendi, comparantes.

media quam dicunt aetate quam fuerint in usu scholarum ad praecepta quoque artis grammaticae et rhetoricae pueris tradenda, cum ex aliis comperimus tum optime docemur, praeter alia, praeclaro Dominici Comparetti libro, qui inscribitur: *Virgilio nel medio evo* (1).

Cum autem scite vereque scribat Weisius, in interrogationibus rhetoricis atque in apostrophes usu primas partes tribuendas esse Propertio, in figura quae dicitur ἀπὸ κοινοῦ Horatium, in figura ἓν διὰ δυοῖν Vergilium principatum tenere, in sententiarum concinna divisione et gradatione Tibullum, in adnominationibus verborumque lusibus Ovidium primarium sibi locum vindicare, id timeo ut concedere possim Weisio, cum dicat, Propertium principem illud artificium invenisse quo fit, ut singulae quaeque sententiae singulis quibusque pentametris finiantur; namque hanc tamquam pulchri elegantiaeque legem distichi Latini, eius naturae admodum convenientem, quam saepe violavit aut, ut rectius dicam, animo non sensit Catullus, omnium princeps invenit et diligentissime servavit Tibullus, eumque secutus Ovidius, cum Propertium eam [illegible] migrasse dicendum sit: quod et plerique [illegible] et ipse, locis et numeris, qui non sunt in hominum opinionibus positi, adlatis, alibi [illegible] (2).

Etiam in [illegible] plus libertatis iure concedi [illegible] quae in re maxime a[illegible] quo cum in aliis numeris tum in distichis elegiacis, maximeque in pentametris, [illegible] delectamur, ut prior hemistich[illegible] adiectivo, posterius substantivo, cui id ipsum a[illegible] concludatur; quae res quam esset [illegible] plena, ipse disserui op. adl. p. 144 sqq.

(Ad proximum numerum).

PETRUS RASI.

SOCIUS PECULIARI DONO ORNATUS

Quemadmodum in superiore numero monuimus, sacro Paschatis Resurrectionis die sorti commissum est peculiare donum sociis nostris oblatum, ***theca aurea pulveri nicotiano asservando,*** *qua SS. D. Pius PP. IX utebatur. Conlatis igitur motisque in urna omnium nominibus, chartula educta est, in qua haec legimus:*

G. LANGENBERG
Praeses des von Galenschen Convictes
(GERMANIA) MUNSTER i. W.

Petimus nunc a viro clarissimo ut nobis indicet modum quo tutissime ad eum pulcrum praemium mittamus, eique vehementer gratulamur. ***Vox Urbis.***

VETERUM NAVIGIA

Ilva in insula, ad Etruriae litora, abhinc triginta annos, plurimas inter sagittas, bipennes, cultros et cuspides lapideos *lapidea aetate* insculptos, utensilia quaedam manufacta iacebant ex crystallo, cuius nullibi per insulam fodina aut vena exstat.

Eadem paulo post Planosae proximo in litore contigerunt, ita plane ut arguendum fuerit, vel antiquissima illa aetate homines ratibus exstructis marinos fluctus iam aliquantulum persulcare fuisse expertos. Harum forte, quae hactenus vetustae magis innotuerunt, tres scaphae sunt in urbe Daniae capite

(1) Hic liber, iam tum rarissimus factus, cuius editio altera a viris doctis non exspectabatur solum, sed etiam postulabatur, iterum tandem emissus est Florentiae anno 1896. (Nullam huius libri mentionem fecisse Weisium, p. 162 adn. 51, qui erat locus peropportunus, eo gravius est ferendum, quod opus praestantissimum iam pridem Germanice conversum, Lipsiae anno 1875, H. Duetschkius in suos vulgaverat).

(2) Op. adl. *De eleg.* cet. p. 81 sqq., 113, 170 sqq.

asservatae, ex quercuum truncis vix excavatis, nullo in spondis remorum fulcro.

Quot vero putas effluxisse saecula antequam, rudioribus his inventis repudiatis, Boeoti naves illas construxerint, quas passim Homerus memorat? Hae et singulari arbore in media nave defixa muniebantur, distentis hinc inde chordis, prorae et puppi alligata, veloque instructa, quarum remiges aptis transtris insedebant, et remi mobili fune retinebantur.

Erythraeam qui primi incoluisse dicuntur, biremes postea invenerunt, quos secutus deinde Corinthius Aminocles anno septingentesimo ante Christum natum, novo remorum ordine superimposito, triremes exstruxit. His autem paulatim Samnites, Siculi reges et Corcyrenses usi sunt, qui Cambyse et Cyro Persarum regibus, maximis illis maiorum navibus iam fruebantur. At Ionii planas easque latissimas rates adhuc adhibebant, et Pheaces bellicas naves conscendebant exiles sane, sed in longitudinem maxime productas, quae hinc et inde quinquaginta remis pollentes, quinquagenariae appellabantur.

Hae vero rostro acutissimo communitae tantaque [illegible] hostibus apparebant; quam [illegible] tunc maxime auctam sibi senserunt, cum [illegible] Thasio ex insula nati, proris et [illegible] tegumenta superimponentes, [illegible] eas reddiderunt, ex quo et [illegible] tormentis hinc et inde pugnare [illegible].

Attamen [illegible] circiter a. C. saeculo, [illegible] ordinibus naves a Graecis [illegible] vidit in fluctus compulsas, [illegible] putant Ptolemaei Philopatoris Aegyptiorum regis, duo et viginti brachiorum altitudine, remorum ordinibus alius super alium quadraginta, quos remiges quatuor millia numero agebant.

Tum vero Graecorum, tum Romanorum naves, proram figuris et signis decoram gestabant, et auro saepe rutilantem et floridis coronis contextam. His autem suberat abdita veluti scorpionis cauda, ferreum calcar, quod arietis forma plerumque insculptum, et trabi rigide confixum, in hostium latera citissimo cursu impellebant, ut ea disiiceret. Hoc autem, quo ex chalibe parato hodierna etiam loricata navigia utuntur, Pisaeus tyrannus primus invenit. Prorae ducem « proretam » appellabant; nauta ligneo plerumque tecto munitus consedebat in puppi.

At remi aptis foraminibus in utraque parte per latera ordine perfectis erant innexi, quorum triremes septuaginta supra centum plerumque numerabant, quinqueremes vero tercentos aut quadringentos, singulis ad quinque usque mensurarum longitudinem productis. Funibus, tormentis, scalis ligneis, catenis, anchoris iisque similibus et ipsae muniebantur, et gubernaculo erant instructae, prout in hodiernis videmus. Malum vero vix unum vetustiores triremes habebant, quo deinde geminato, bina pariter vela uterque gestavit.

Turres, et rostra Romani addiderunt, quibus, veluti adunco ponte, Duilium consulem punicas naves retinuisse notum est, ut in eas ad terrestrem veluti pugnam legiones districto gladio immitteret.

Erant denique, prout et hodie servatur, veterum navibus nomina apposita, quae Graeci plerumque muliebria deligebant, aut ad auspicium Σωζοῦσα, (servatrix) Ἡγεμονεία, (imperium), aut ad mulierum celeberrimarum memoriam, veluti Nausicaae illius Pheacium regis filiae, quam diuturnum Ulyxis iter solatam esse Homerus suavissime enarrat.

A. COSTAGGINI.

[illegible]um sunt in comitiis a Wilhelmo imperatore Berolini a. 1890 coactis. Sed difficultates proposito consilio oppositae adeo graves ac multiplices visae sunt, ut nil constitutum fuerit quod iuvare operarias leges posset. Idem a. 189[illegible] in Helveticis comitiis ad unguem evenit; quapropter anno post eodem coetus alter convenit, decrevitque legationem gentibus communem constituendam, quae operariorum iura tueretur. Similis Bruxellis, cum omnium artium recensio haberetur, in novis comitiis edita fuerunt, et [illegible] post Lovaniensis athenaei Brants doctor, ac politicae oeconomiae lector, libellum vulgavit hac de re [illegible], quo et peracta iam et peragenda [illegible] dissenuit.

Eugenius [illegible], Gallus populi orator, catholicae [illegible], copiis ditissimus, industriis [illegible], cuius sub patrocinio sex millia [illegible], Europae nationes [illegible] in consilio proposuit, ut legatos [illegible] quae his diebus [illegible] laborat [illegible].

Helvetii et Germani plurimi interdum rei studiosi, cum quidam Belgarum selecti viri rogationem de [illegible] collegio constituendo [illegible] studio [illegible] atque [illegible] legatis, [illegible]. Quamobrem [illegible] cum Gallis viris [illegible] collegii operam [illegible], ipse conatus est aliquid solus [illegible] evulgavit, quae apud [illegible] Germani quoque [illegible] de provinciis [illegible] semper statuerunt, [illegible] esse [illegible], aliam contra quae unum hoc procurat, ut [illegible] quo magis liceat diffun[illegible] ille vir doctissimus, vasta [illegible], quo[illegible] liberatum [illegible]; qui contra moderata [illegible] ad opus conferant. [illegible] adhuc sunt qui reipublicae [illegible] libenter fateantur, at [illegible] horreant. [illegible] collegio illo utendum est, ut [illegible] afferri possit, et sollerti [illegible] doctorum studiis, et assidua re[illegible] pro operariis ferendae provideatur. » Hoc [illegible] propriumque munus, quod cum recte expleverit, reipublicae operam et auxilium [illegible] experietur.

P. Rossani.

EX GERMANIA

De Borussica Scientiae Academia.

Quoniam [illegible] apud vos viris, quorum plures nostrates, ubi inter se de agendis quoad christianas antiquitates consentiant, novamque habendum coetum constituant, ubi, quae decreta sunt [illegible] ad exitum fauste perducta probentur — qui quidem coetus aliquid magnificentissimum portendere mihi videtur, cum religionis auspicio fere universi humani generis mentes eruditissimas et validissimos conatus ad unum idque optimum coniurantes conciliet — opportunum existimo de illa, quae apud nos est Academia, verba facere, cuius alterum saeculum, solemnibus diebus indictis, nuper celebravimus.

Vos autem non latet duobus abhinc saeculis in Germania floruisse virum ingenio acerrimum, multiformi ac penitus omni eruditione imbutum, quo nemo excelsior, pauci pares tam diuturno annorum decursu ubique gentium reperti sunt, qui cum disciplinas omnes excoleret, ita in singulis excelluit, ut unamquamque ad verticem et culmen feliciter assequutus videretur. Leibnitium hunc latine vos dicitis, nos Germano hunc *Leibnitz* nomine designamus. Cum igitur hic optime perspexisset maximam esse mentibus vim, et hanc pulcherrima quaeque adepturam, si veluti doctissimorum virorum acies instruerentur, ac certis temporibus certisque diebus concilia haberentur, ad quae unusquisque sua deferens, tum delata sociis ostenderet, tum collata a sociis suo quoque marte ventilaret, ita egit ut septentrionalis Europae principes urbes Academiam propriam, eo auctore, singulae haberent, quae commentaria, disciplinae suis modo nova, modo splendidiora notarent, missisque ad ceteras iis ita haberentur, quasi eadem in urbe atque eodem in concilio ad commune omnibus bonum omnia et agitata et perspecta fuissent. Itaque Vindobonae, Dresdae, Petroburgi, satagente Leibnitio, Petroburgensis autem Academia viriliter Petro I, qui cognomento Magnus, adnitente, constitutae fuerunt; nulla autem ex iis tanto Leibnitii spiritu afflata, quanto Berolinensis, tantisque summi viri laboribus, curis, sollicitudinibus erecta est.

Qua tamen in persequenda et assequenda re (ante omnia veritas esto) gloriae Leibnitii particeps augusta mulier fuit Sophia Carola illa Hannoveriana, quam Fridericus I, Borussiae arbiter, matrimonio sibi devinxerat, nisi potius et insignia huius feminae decus in ipsum Leibnitium clarius referatur; si enim praeceptor gloriam communicat cum discipulo suam, vel ipsius discipuli gloria praeceptori suo communis est; Sophiae autem praeceptor Leibnitius fuerat, quem sapientissimo usa indicio Sophia prae ceteris diligebat. Ipsa igitur ut magistri optimi consuetudine, colloquio, eruditione frueretur nupta, qua nubilis paterna in domo iucunde fruebatur, incumbebat alacrius in causam, qua magister Berolinum pro dignitate accerseretur ac degeret, non veluti ex exiliis, sed sapientiae dominatu splendidus, et quo par erat honore circumdatus. Non vero parvi hic labor momenti; nam in constituenda Academia, quae nomine, quae loco, quae principibus, quae demum Leibnitio digna esset, multae gravesque impensae erant, sive ad exstruendam sedem, aulam, palatium, sive in redditibus ex publico aerario decernendis, sive in ceteris pecuniis ad rem praevehendam tum necessariis, tum opportunis. Fridericus contra temporibus morem gerebat, quae regiam aulam luxu aeterno, et festis quotidianis aerarium fere absumebant, praeter aurum, quod summo silentio et quasi in imis, nullo strepitu, ostentatione nulla, optime autem luxu festisque abdentibus omnia, ad victorias et incrementum Borussiae profunda Pallade comparabatur.

Suffragantibus et ad rem coniurantibus Cuneau et Jablonskio, ipso insuper postulante et rem exponente Leibnitio, et magnum esse regibus ac principibus decus in astronomia, in doctrinis quibusvis augendis demonstrante, ineunte anno 1700, a Friderico illo decretum est de constituenda Academia Berolinensi, et quam citissime constituenda.

Itaque factum est ut praesens annus et Berolinensis Academiae initio, et maxima Leibnitii gloria insignis sit, iamque duo exacta notet ab hisce saecula, tertii saeculi bono alite ortum adducat.

At unde pecuniae pondus? Caverat hoc mens Leibnitii provida, qui bene norat ex aere publico nihil posse sperare. Decreto igitur nascenti Academiae tributum est, ut sola calendarium typis ederet, quo Borussi omnes uterentur, Gregoriano scilicet tunc temporis emendato et in Borussiam illato.

Iamque opus festinabat in ultima, cum duo repente adversa orta sunt; primum Sophiae obitus, dein Friderici, quo demortuo, Wilhelmus I summam regni obtinuit, bellator eximius, sed rudis et disciplinarum et artium optimarum negligens qui Academiam opportunam tantummodo medicis, quos chirurgos vocant, exercitui parandis rebatur, Leibnitium vero nec vigiliae militari idoneum aspernabatur. Aeterno periisse fato Berolinensis Academia visa est. Quin imo Leibnitius ipse stomachari, tardius ad singula ferri, demum Hannoveram redire. Numquid non haec sine consilio? Eo res pervenerat, ut Wilhelmus pro aedibus astronomicae speculae datis atque Academiae artis pictoriae, quasi conducticiae domus essent, pecuniae certum pondus sibi quotannis vindicabat.

Res ita diu processit, donec, Friderico Magno regnum occupante, nova lux, felixque dies Academiae illuxit, quasi nocte sublata. Hic enim et reditus perpetuos firmosque ex aere publico constituit, et normas, quibus regeretur, conscriptas voluit, obsignavitque annulo regio, et solemniter dedicavit die vigesimatertia Ianuarii mensis anno 1744.

Quas annorum notas qui respexerint, facile noscent qua de causa annus nuper elapsus 1894 quinquagesimum et centesimum annum a solemni dedicatione sacer fuerit, qua de causa praesens an. 1900 ab ipsa institutione non minore apparatu sit celebratum, iique omnes qui ad solemnia suam contulere operam — neque Itali defuerunt — iucundissime accepti fuerint, quippe ad gloriam et incrementum Germanicae rei, et doctrinae et artium optimarum orbis terrarum plausus et frequentiam attulerint.

Berolini, prid. id. Apr. MDCCCC.

P. Alb.

DE LINGUAE LATINAE NATURA AC PROPRIETATE[1]

De capitibus, quae reliqua sunt, caput dico tertium et quartum (nam capitis quinti satis est summam supra exposuisse), paucis rem absolvam, cum quae his capitibus continentur non proprie semper ad Romanos, sed in universos populos pertinere nonnumquam videantur; altero autem tractatur sermo Romanorum poeticus, altero plebeius. Prioris generis sunt ea, quae ad orationis pulchritudinem, perspicuitatem, naturae convenientiam licentiamque illam spectant, quam in poetis maiorem esse quam in oratoribus aequum est. Posteriore autem loco de iis disseritur, quae in sermone communi et vulgari ad verba commode expediteque efferenda, vel ad ea, quae populus vult quaeque sentit, plane et dilucide exprimenda, vel denique ad ea significanda, quibus animus quodam modo afficitur ipsarumque tamquam rerum particeps fit, maioris esse momenti videntur. Ex quibus ea

(1) Cfr. an. III num. VII. Quo in numero haec emendentur: P. 49, v. 1-2 pro *et quae* legatur *et ea quae*. — Ibid. v. 15 pro *Scile enim, ait Weisius*, legatur *Scile enim ait Weisius*, i. e. tollatur prius signum commatis. — Ibid. v. 21 pro *dis-scrimen* legatur *dis-crimen*. — Ibid. v. 33 pro *animi vigori ac virilitati* cet. legatur *vigori ac viriditati aetatis iam tum adultae horum infantiam, siccitatem, ieiunitatem* cet. — Ibid. adn. 1, v. 5 pro *quid quisque vitat* legatur *quid quisque vitet*. — P. 50, col. 1, adn. 2, v. 1 pro *opusculo* legatur *opusculi*.

praestabat ut conderentur. Germanus quidam architectus tunc societatem cum ambobus constituit, et, huius assiduitate ac diligentia, ea denique machina ad texturam electricam confecta est, quae flumine aureo inventorem et socios eius ditabit.

Huius autem artificium ita est. Conclave obscurum, quod photographi *cameram* dicunt, bis mille chilogr. pondo habetur, ductile ad spatium metr. 6,10. Crystallus orbicularis in lentis morem confecta diametro patet 0,125, dum tabulae crystallinae subiectivae, atque, ut ita dicam, *oculares* (*rasters*) lastrae metr. q. 1,44 patent, chilogram. pondo 29.44 singulae. Hae autem, lineis superductis et quodammodo sulcantibus, in quadrata octingenta millia singulae pariter dividuntur, vel in totidem rectangula minuscula, si operis conficiendi id ratio postulet.

Hisce ita dispositis, omnis labor est in subiiciendo lucis radiis exemplari, quod coloribus exaratum propriis, pingente luce, charta patiens operis et fidelis excipiet, mox super distensa fila tapetis rite apponenda.

Cetera uti iam exposuimus fient.

Nunc vero ad ea quae *telettroscopii* sunt, veniamus. At quae telettroscopium attingunt, longe simpliciora sunt iis, quae de electrica textura narravimus.

Uti patet ex nomine, machina est qua perspiciendum sit uti praesens quod non modo divisum longo spatio a nobis est (hoc enim maiora et minora telescopia praestant), sed quod abest ita ut, interpositis corporibus, *linea*, quae dicitur *visualis*, libera non sit. Visus enim de oculo ad rem habetur radiis rectis, libero spatio sive rem aspicias ipsam, sive adhibito speculo, quippe hac in conditione semper illud redit, ut via libera sit inter oculum videntis et imaginem rei repraesentatae.

Telettroscopio res non agitur ita; nam felicem quamdam societatem ineuntes photographia et electrides in unum amice coniurant Quum enim omnis imago, quae *retinam* oculi afficit, nihil aliud sit quam conglobatio quaedam indefinita punctorum fere innumerabilium ab obiecto in oculos dimissorum, quae puncta, inter se separata ac diversa, momento temporis inextimabili adveniunt simul fusa in oculum, at non confusa, patet imaginem integram rei offerri posse si datum fuerit *instrumentum*, quod celeritate mirabili puncta illa retinae donaverit. Atque hoc novi instrumenti huius, quod vocare telettroscopium placuit, est penitus argumentum.

Ideo quum Szczepanick noster modum invenerit dividendi imaginem photographica crystallo fictam in illos innumerabiles radios, quibus constat, atque eos mittendi separatim ad videntem tali celeritate, qualis oculo par sit atque opportuna ut ex integro appareat, necesse est ut visio remotae et semotae rei proprio luceat nitore, propriaque integritate fruatur.

Itaque pars machinae, quae demissos reciperet radios, domi Kleinberg posita fuit ac telephono proxima; quae radios daret coram templo, quod eminet in foro Karoli (*Karlsplatz*), auctore ipso satagente stabat, cui peritus electricae rei vir, idem qui singula ad experimentum construxerat, docta et iuvante Pallade manuque adstabat opem laturus.

Duo passuum millia locus a loco aberat; fila, quae electricam vim traducerent, ex telephono quaesita suppeditabantur. Res acta est. Transferente electride ac alis festinante suis, imago apparuit in tabula vitrea, non tamen ad unguem expolita uti in photographicis, quae in conclavi conficiuntur. Res nihilominus eo valebat, ut ostenderet viam hanc esse quidem; exiguis aequandum stratum laboribus erat super. Facillimum autem inventis addere et inventa perficere; modus enim perficiendi unice in photographia, potiusquam in deducentis auxilio electridis versabatur. Alacres incubuere in rem perficiendam auctor et socii, et uti nunc sumus, res eo deducta est, ut omne punctum nonnullis abhinc mensibus tulerit.

Cur igitur communes non invaluit in usus?... Quia Galli, novum suspicati adinventum, omnes praeoccupaverunt aditus ne res effunderetur, antequam primo spectabilis esset in illa expositione et ostensione mirabilium operum, quae Parisiis nunc habetur, idque cautum est pretio magno, mulctaque indicta auctori, qui, nisi fidem praestiterit, damnas erit decies centenis millibus libella-

Aula magna Pont. Seminarii Romani in qua doctores Christianae Antiquitatis congregati sunt.

rum; si, quae spopondit, bona praestiterit fide, vicies centenis millibus libellarum ditabitur.

Iamque ad rem ostendendam aula parata est ingens Lutetiae, quae octo aut decem hominum millia capiat, qui homines illic et congregati et inclusi procellam furiantem in fluctibus, exercitationes militum fictaque proelia, triremem in mare primum dimissam, frequentiam fori ita conspicient, ac si locis adsint. Quid ultra? Addito phonographo auscultabunt undarum strepitum, sibilantes per aëra aquilones, contonantium pyrobalistarum ignibus immixtas voces, imperia ducum, classiarium populique plausus, rumores gentium.

Hic autem quidam: At haec tantum in proximo vera erunt; quid si vastissimis haec spatiis interiectis agantur? — Proculdubio res est. Nam hactenus adhibita experimenta testantur idem esse duo passuum millia ac sexaginta chilometra. Electridis ac lucis eadem penna, eadem vis, et inita semel societas inter geminas firma quovis intervallo manebit.

Quapropter qui Parisiis *aulam telettroscopii* adibunt, suis e sedibus omnia prospicere poterint quae tota peraguntur in Gallia, si omnis Gallica tellus filorum rete compleatur, quibus regionis et civitatis cuiusvis singulae partes in aula illa, *telettroscopio* faciente, visibiles sint.

Rem plane mirabilem et fortasse haud credibilem enarramus. At res in factis est, oculisque credere propriis necesse erit.

M. Lani.

AUDITUS ET MUSICE

Auditum sensum, quippe qui hominum conversationi inservit, necessarium Hyrtlius scripsit atque suffectui difficillimum: imo et cum humanae vitae ratione, eruditione et progressu arctioribus nodis colligatum.

Mundi namque res, quae nos circum versantur, aurium virtute directe percipimus, sonitus undas quae e vibranti corpore manant animo recipientes.

Dulcis sonitus puram voluptatem, etsi quisque eo vehementius ipsam percipiat quo aurium aciem exquisitiorem, paratioremque spiritum habeat et variis motibus magis promptum, omnes tamen longe diutius ferre quam ceterorum sensuum oblectamenta possumus.

Hac autem virtute efficitur et voluptatum huius sensus copias quam maximas haurire absque labore vel detrimento valetudinis nobis liceat, quod longe aliter in ceteris sensibus assolet. Sic Heghelium admonentem audimus auribus nos vibrantes musices concordias capere, atque intimum corporum fremitum ad animum iis tantum transmittere posse; sonus quippe [illegible] accidens est, quo transmisso, interna forma exsurgit. Visibile enim medium [illegible] atque externam tibiarum vel ci-[illegible] figuram; animus vibrantem undam carpit, in ea immediate et unice delectatur, ea commovetur funditus, et ad opera, ad agenda quaevis potenter incitatur.

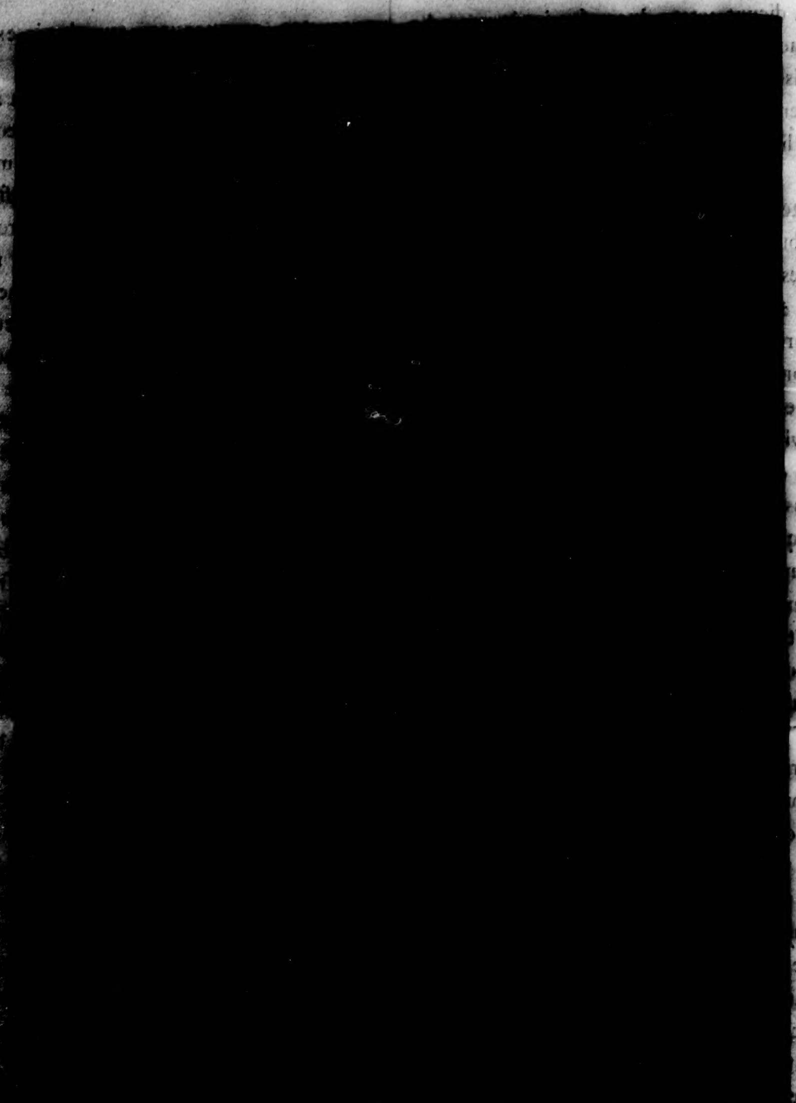
Vim et chordam movendi canticis et musices tributam omni aetate homines persenserunt, neque vates ferme, neque philosophi, aut naturae studiosissimi viri, alio ullo verbo mundi magnitudinem, ordinem, pulcritudinem esse exprimere posse censuerunt, quam cum dicerent *harmoniam*.

Aves ver novum cantantes, foliarum fremitus, rivuli murmur, procellae fragor, fulguris strepitus, belluarum ululatus forte primi sonitus fuerunt, quibus homo abditam naturae vocem persensit, quaeque imitatus est cum, rudi adhuc lingua usus, internis animi motibus patefaciendis studuit.

Cantus enim quasi sermo animae altissimus habendus, quo toties intimos sensus exprimimus quoties adeo vehementes illos erumpere sentimus, ut nulla iam verba ad ea exprimenda satis videantur. Hoc servari etiam ab inferioribus animantibus conspicimus, quae inopinatis eventibus perculsa, rei sensus voce plus vel minus grata eliciunt.

Homines nos gaudia maxima pariterque dolores cantu effundimus: ipso in gemitu mensura quaedam intima inest, ita ut a veritate non longe aberrare sit putandum quod de Pergolesio Italo illo symphoniaco tradunt, ipsum *Stabat Mater* hymni musicas notas ex acerbis matris cuiusdam singultibus ad nati patibulum deprompsisse.

Quae quidem iam antiquitus maiores animadverterunt. Orpheum enim lyra canentem novimus omnes tartarea regna transiisse incolumem et trigemini canis placasse latratus; Arionem delphinos cithara ludentem post sese traxisse; Amphionem Thebana excitasse moenia, quorum saxa dulcissimo cantu permota ad suum quaeque locum sponte congererentur; et Sirenium blandienti voce peremptos nautas, et Saul regis iras David ludentem lyra sedasse; Timotheum tibia canentem Alexandrum ad bella movisse vel ad pacem flexisse, et Cleopatrae navem re-

[illegible] (ANT. CANOVA sculpsit).

[illegible] MANZONI CARMEN

[illegible] IL CINQUE MAGGIO

[illegible] *effloverat auras*
[illegible]
[illegible]
[illegible] fata suprema ducis;
[illegible] vestigia rursus
[illegible] pulvere sanguineo.
[illegible] illum fulgere coruscum,
[illegible] subire vices:
[illegible], rursusque stetit rursusque ruebat,
[illegible] vox mea conticuit.
[illegible] laudis nec probra secutus
[illegible] in tenebris
[illegible], excutior, supraque sepulcrum
[illegible]
[illegible] ab flumine ad undas
[illegible]
A Scilla ad Tanain, geminumque hinc inde per aequor
[illegible]: est homini gloria vera fuit?
Ardua posigenitis tantarum arbitria rerum:
[illegible] tangere fronte solum.
Namque impressa animis hunc summus signa Creator
[illegible] ferre suae.
Turbida [illegible] et trepidantia gaudia magni,
[illegible] indocilis qui sibi sceptra petit,
[illegible]; quaeque affectare cupido
[illegible], praemia consequitur,
Cuncta subit: laudem quae per discrimina crescit,
Versaque terga fugae, victaque bella manu:
Sceptra atque exilium moerens; in pulvere rursus
Stratus humi, rursus sidera celsa petit.
Nomine se prodit, submissa et saecula fronte
Bina in certamen iam ruitura ferum,
Illum inspexerunt fatum exspectantia; voces
Hic premit, et iudex inter utrumque sedet.

Labitur, angusto septusque in limite, vitae
Clara suae tandem tempora clausit iners.
Multa illum [illegible] insequitur pietasque profunda,
Immortale odium, non superandus amor.
Aequore ceu supra mersum sese aggerat unda,
Atque infelicem pondere densa premit;
Fluctibus e mediis qui intento lumine nuper
Lustrabat quaerens non adeunda loca;
Illius in mentem quas olim gesserat, ingens
Sic rerum moles accumulata redit.
Narrare o quoties sese est aggressus in aevum!
Tantoque narrantis lassa manus cecidit!
Dum loca cuncta silent, casura diesque moratur,
Fulminea o quoties lumina fixus humi
Restitit, et simul cum brachia conseruisset,
Temporis exacti tum subiere dies.
Castraque mota locis, subitum fulgurque maniplûm,
Fractaque valla armis, undaque quadrupedum
Huic subeunt, subeunt ductorum concita iussa,
Imperia et celeres ad facienda viri.
Heu! forsan tanto commotus corde tumultu
Deficit, atque omnis spes fugit ex animo.
Dextera sed valida e summo descendit, et illum
Purius in coelum commiserata trahit.
Perque spei calles conspersos flore, perennes
Illius ad campos dirigit ipsa pedem.
Ut quae vota hominum superant, sibi praemia ferret,
Hic ubi sub tenebris gloria lapsa silet.
Pulcra, benigna Fides, nunquam peritura, triumphans,
Hoc quoque scribe memor, laetitiamque gere.
Nam mage sublimis probroso Golgothae honores
Ligno vir nunquam detulit ullus adhuc.
Omnia tu cinere a fesso mala verba repelle;
Providus ille Deus qui premit atque levat,
Qui cruciat, miseris et qui solatia praebet,
Hunc prope desertos adstitit ad cubitus.

Ex scriptis MAURI RICCI.

TEXTURA ELECTRICA AC TELETTROSCOPIUM

Quid prima? Quid alterum? Breviter exponam; cogamque sermonem ad rem aperiendam novam, et *cinctutis* haud certe *exauditam Cethegis*.

Qui tapetibus operam instruendis navabant, uti pavimentis, vel parietibus aularum regalium ornamento essent mirabilibus picturis lana, vel filo serico ductis, sex vel octo menses impendere in improbum solebant opus, quo imagines picturae propositae in fila deducerent, deinde opere manuum sericis, laneisve complerent. Hoc nuperrimo invento res eo processit, ut omne opus hoc hora tantummodo, vel etiam breviori tempore absolvatur.

Res in photographicis est. Quaevis imago, exemplar quodvis refertur in chartam lucis actioni obnoxiam, lucisque pondus, ut ita dicam, sentientem, quam crystallinae tabulae (*rasters, lastre*) in plurima quadrata dividunt, distribuuntque, disponuntque prout simul et picturae opportunitas et natura tapetis expostulat.

Haec filis addicitur, per quae adigenda sunt lanea vel serica fila illa, quibus constabit imago. Patet nihil superesse ad opus quam haec fila rite colorata interponere, quod cuivis facile factu est; non enim arte, non pictoria sapientia opus est, sed est opus oculis, quo color colori compar apponatur, sericum aut laneum filum cum colore chartae concordet.

Scitus rei vir existimavit inventum hoc eo valere, ut industria texilium quotannis quingenties centena millia libellarum in aerario servet suo – tot enim antea in deducendis super fila figuris picturisque persolvebantur – et quae insuper quotannis complebantur exiguo numero, nunc effuso compleantur, ea proportione uti habetur nota 8 ad 1920. Quapropter quae Societas antea tantum 8 venalia huiusmodi quotannis habebat, nunc 1920 venalia facillime habeat, et quae millia argentea in singulis lucranda sperabat, nunc millia haec non octies, sed millies nongenties ac vicies consequuturam se speret.

Quo factum erit, ut minoris illa vendantur, si principium rei optime gerendae sit illud Catonianum, quo paterfamilias eo ditior sit quo minus emax, quo magis suorum fructuum venditor esse possit.

Haec proculdubio. Sed quonam facto, et undenam ad ista devenimus?

Etiam hoc enarrare placet, et forsitan proderit; apparet enim ingeniis optimis adversa fortuna, eaque adnixa in opprimenda saepissime optima quaque indole, quae quidem explendescerent atque non leve incrementum publicis privatisque rebus afferrent, si benevolos viros et opitulantes obvios haberent, iuxta illud poetae:

Da Moecenates, erunt tibi rura Marones.

Iohannem Szczepanick, elementaris lecturae magistrum pueris Krosno in regione Galloecia Austriaca, quisnam unquam audiverat? Septem et viginti annos natus in magisterium incumbebat humili in pago, multa paupertate tolerans, et fortassis etiam plura ex contemptu, quo ludi magistri apud nonnullos rusticos plerumque habentur. Hic, siqua temporis otia essent, multa legere solebat, et ea potissimum, quae Iulius Verne divinatorio ingenio praedicens uti facta enarrat in fabulis suis. Tunc homini illuxit aliquid possibile esse, si electridem adhiberet ad opus quoddam eximium; praecipue si ad auxilium lucis hanc advocaret, ut ipsa telescopia vi electrica aliquando munita profundius omne intersiderale spatium scrutarentur ac dimetirentur.

Aliquid propius attigisse credens, quae assequutus erat publicae rei moderatori manifestavit. Vindobonam accersitus duos ibi menses consumpsit inops, inutilibus verbis hic illic acceptis, multa labore, frigore, fame perpessus.

Itaque vacuus rus iterum petiit pueros edocturus ut antea. Sed quidam Ludovicus Kleinberg, qui de magistro hoc audierat, deque iis quae pollicebatur, hominem ad se vocavit, secumque Vindobonae voluit, atque, ipso indicante, plures confecit machinas ad texturam electricam, de qua superius diximus. Verum hae, nescio quo fato, male aut minime coeptis respondebant, impares faciundis, paene exhaurientes Ludovicum, qui pecuniam

incuriosi, mane illo stare solent pro portis visuri venatorum agmina in suprema bella, periculumque ruentium, quos circum agili pede omnium turba canum exsilit, adsultat, dominis modo blanda voce accientibus, modo indignata conviciis amaris, idque plerumque, increpantibus, modo sibilo revocantibus ausos procurrere longius.

Pedestres hi, et quamplurimi hoc ex genere sunt; equestres alii, atque hi exiguo numero; inter utrosque rheda multi vehuntur, quibus - (proh! ne cui dicatis; res enim in abditis et reconditis imis est!) - in ploxeno omnis eduliorum obsoniorumque copia pleno beata cornu latet, a pane et perna ad assum et bellaria et falernum. Queis quidem, si vel nulla sit spes potiundi silvestribus incolis et agrestibus, certa fides tamen est opipari prandii mediis in campis sive ad rivum lene sonantis aquae dum vino se proluunt, sive fumosa in caupona magno collegarum, undequaque cogente pluvia, perstrepente comitatu. Atque haec fortassis intra meridiem; sed sive rheda, sive equo, sive pedibus diluculo pituitosi omnes, crebroque sternutamento strepentes, ac dormitantibus adhuc suburbanis civibus satis et super incommodi.

De venatione, de canibus, de miraculis quisque suis alta voce praedicantes bini, terni, quaterni, incredibilibus *implent aethera fastis*, quae vel Dianae sequentique choro impossibilia factu, incredibilia auditu viderentur. Non unum ex hisce audias, qui volatilium turmam a se felici faustoque die exterminatam non fateatur, perdices, et scolopaces et siquae nobiliores sint volucres a cycno ad aquilam ad internecionem deletas, leporum autem, luporum, caprearum, damarum, cervorumque, aprorumque populos exstinctos. Quis igitur hac die futuras ferarum

clades, quis funera fando
Explicet, aut possit verbis aequare laborem?

Hisce igitur dum sermonibus quaquaversus intersum personantibus, ecce duo mihi adduntur viri, Iosephus Manfrea et Fortunatus Rostagno, neque venatorio induti, neque sclopis muniti, sed mastrucati ambo, quorum, uti reor, eadem audiendorum portentorum cupiditas suavissimos interruperat somnos matutinos, eoque, ubi eram ipse, compulerat. Postquam igitur ultima a nobis agmina maturantium in aperta abierunt, Fortunatum ego rogavi, utpote in venatoriis apprime versatum, diuque per Alpes Apenninosque olim feras beluasque manu forti et consilio callido assequutum, qui de quadrupedum vocibus me scripturum doceret.

Qui mecum una cum Iosepho ad suburbanam kafeariam tabernam sedens haec orsus:

— Unicuique animalium generi propria vox est, et peculiaris insuper vocis hujus modulatio, et inflexio, qua similibus suis ea, quae sentit, aperiat. Non idem enim «rugitus» est leonis, horrente iuba, exsertis unguibus, oculisque sanguinolentis igne suffectis irruentis in tigridem, ac «fremor» leaenae revocantis ad se catulos materna sollicitudine, ne quid laevum in vagos impendeat; quinimo longe ab utrisque mutatum ac diversum est «murmur» blandientis ad ubera natis, longeque aliud audires, si

duro foetam pressere cubili
Venantes Numidae. Natos erecta superstat
Mente sub incerta torvum ac miserabile frendens.
Illa quidem turbare globos, et frangere morsu
Tela queat; sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, et in media catulos interspicit ira.

Alia furiantis est vox, alia inimicum opperientis, alia petentis auxilium, alia cientis amores, alia mulcentis catellos et immani rictu simulantis iras, et contractis ungulis, ne tenellos invita laedat, ludentis et pandiculantis reclinato corpore et oscitantis. Quas ego voces, quot sunt, optarem venatoribus notas; saepe fit enim ut accientem socios interficiamus quadrupedem, cui, si brevi parceremus hora, duplici et interdum triplici praeda potiremur. «Raucare» tigres quis negaverit? Est enim, si poetis adhibenda fides, aliquid inter eas et aquilonem sonitu commune, sed «eiulant» ubi tigrem invocent, et «aggemunt» ubi, partubus benignae suis, oculis, lingua sugentes vel adludentes demulcent. Audistisne canem de peregrino accedente, de ignoto adventante pessima suspicantem, vel nocturno rumore concitum imminentia, uti retur ipse, pericula denunciantem? « Latrare » dicitis, et quidem recte, quamvis enim aperte venientes latrocinii crimine non incuset, aliquid tamen proximum cantare videtur. Numquid eadem vox effertur, si leporem aut vulpem persequitur?

— Nos dicimus « gannit ».

— Recte: at quam diversa vox est, si in lupum aut in aprum inciderit! Hoc saepe venanti auditum mihi. Sonus tunc est in quo miscentur connubio mirabili exciti furores, ardentesque irae in exosum hostem, atque invocatio, qua dominus, qua socii canes ad pugnam festinent, auxiliaturi subveniant. Quid autem sonus hic habet cum voce adsultantis coram hero longas post moras redeunte? Quid voces istae omnes si caiatus fuste, vel saxo, aut vulneratus adverso dente «cainet»? Sexcenta et ultra sive quaerenda sunt verba, sive felici ausu cudenda, et quoad haec edoctos venatores cuperem, magno eorum quaestu. Melis et ericius « crepant »; cito dictum. Experto credite. Triplex melis est species, triplex et vox prout species propior vulpi, vel porco, vel cani; quinimo caro ipsa, ubi potitus eo fueris, de veritate monebit; nam sive suillum, sive vulpinum, sive caninum olet. Ego autem voce noram, et impunes et incolumes abire vulpibus canibusque proximiores patiebar. Ad vulpes quod attinet, fraudulentissimum animal, cui silentium in primis aureum est, ne se suaque receptacula prodat, brevem tantummodo latratum audivi, quasi canis leporem aut vulpem persequentis; hinc ipsam « gannire » tantummodo dicam.

Tum Iosephus: — Ego autem tantummodo de repetenda Urbem dicam, exiguo enim imbre, sed assiduo penitus ad ossa usque conficimur, Quid si aegrotaverimus?

— Mihi — inquio ipse — magis decumbere placet, vobis auditis, atque hisce eruditus auctoribus, quam talibus carere magistris, etsi florentissima uterer conditione salutis.

At intercessit comis, more suo, Fortunatus; ac: — Tu — mihi inquit — laudabilis es desiderio doctrinae, tu, mi Iosephe, commendandus opportunitate animadversionis. Ipse enim quodammodo abreptus recordatione meae juventutis, quam venatu deliciosissimam exercui, neque impendentes nubes, neque guttulas decidentes - papae! crebrescunt! - respexeram. Ubi erit otium a muneribus nostris, simili colloquio indulgebimus. Nunc potius est optimi patris mei sapiens tenere consilium, quo monebar, ut caverem ab aqua caeli, a vino terrae, ab igne recurrente cum tonitru inter utrumque.

H. De Vecchi Pieralice.

CHRISTIANAE ANTIQUITATIS DOCTORUM URBANUS HABITUS CONVENTUS

Faustissimum est, lectores, verba illa auspiciaque ab altero nostrum in superiore numero prolata, non modo iuxta spem, sed et ultra esse adimpleta. Clarissimi enim atque eruditissimi viri qui ad Urbanum hoc comitium undique ex orbe concurrere, quavis factionum aemulatione gentiumve simultate abdicata, nonnisi in unum mentes viresque intenderunt, ut christianae antiquitatis secreta proveherent, studia evulgarent.

Tanti vero exitus viris eximiis primae grates reddendae, quae coetui universo summa prudentia, doctrina, diligentia praefuerunt: Aloisio Duchesne, Gallo, nomine illustri, iuvenum Gallorum, qui christianae antiquitati Romae student, rectori emerito; Antonio de Vaal, Germanorum hospitii moderatori, Francisco Bulic', Dalmatae, qui suae patriae musea administratur, Nicolao Müller, christianarum antiquitatum in Berolinensi athenaeo lectori, Iosepho Gatti, in academia historiae et legum civilis iuris doctori, Horatio denique illi Marucchi, cuius optime merita non est nostrum celebrare.

Sessiones decimoquinto kal. April. inauguratae perpolitas orationes ac disceptationes alias post alias indefesso labore habitas viderunt. Sed et legatorum doctorumque virorum alta mente reposita manebunt ad coemeteria Priscillae et Domitillae, ad S. Mariae in *Cosmedin* basilicam, ad antiquissimam S. Sabae ecclesiam visitationes, in rure gentis Albaniae lustratio, visitatio specuum basilicae Vaticanae, ac postremo solemnis receptio in celeberrimo christiano Lateranensi museo.

Quare non iniuria confidimus tanti moliminis uberiores in dies fructus colligi posse, quos ferme proxima comitia ad an. MDCCCCIV Carthagine indicta videbunt.

Neque poterat commentarius hic noster a solemnibus his feriis sese abstinere; quare non modo legatis singulis *Vocis Urbis* libellus, idibus Aprilis vulgatus, traditus dono est, sed *Forfex* noster - vel, ut planius dicam, Iosephus Fornari, in commentario redigendo primas agens - sexto comitiorum collegio et ipse adfuit, in quo de litteris ad prima Ecclesiae saecula pertinentibus quaerebatur, ibique clarissimi viri Felicis Ramorino, de Minucii dialogo *Octavius* inscripto, animadversiones summatim referens, quas commentarius hic iam vulgavit, de prisco illo christiano scriptore latine disseruit, effecitque ut Bulic' doctor, quem alterum a praeside totius comitii electum vidimus, votum publice protulerit, ut nullo prorsus quam latino sermone in coetibus qui ex omnium gentium eruditis viris congregantur in posterum adhibeatur.

Quod quidem cum *Vox Urbis* commentarii singularem metam propius attingat, planum est cuique, faventiorem vel cariorem exitum e comitiis celeberrimis nobis contingere non potuisse.

A. L.

PERILLUSTRI VIRO

EQUITI NICOLAO GALDO

CONDOLESCENTIS ANIMI SENSUS

OB AMATISSIMI FILII EXCESSUM

Praeclare o legum Vindex, cui iura tueri
Tradidit augusto Maximus ore Leo; (1)
Quem Deus insignem pietatis munere novit,
Huic, merito ut niteat, dat graviora poli. (2)
Ne vitio (3) *ruerent, sublata ad sidera cernis*
Coniugis et cordis pignora terna (4) *tui.*
Amissum puerum merito lugemus alumnum,
Dulce decus matris, deliciaeque domus;
Te Christus dignum gestit sociare dolori,
« Inque domo lacrimas angulus omnis habet ». (5)
At Servatoris redeunt solemnia festa;
Sit finis lacrimis tristitiaeque modus.
Nam tua iam soboles Iesu pars magna triumphis,
Pura nitens scelerum tendit ad astra manus.
Dum patrio amplexu natus divellitur, aegro
Imperitura patri serta beata parat.
Vivant incolumes quae pignora cara supersunt; (6)
Moresque et famam patris avique gerant.

Neapoli, e Collegio Pontano.

Ioseph Broia S. I.

(1) Eques Nicolaus Galdo, aeque ac nobilis ipsius parens Ianuarius, legum peritissimus, causam pro Summo Pontifice in foro Neapolitano eloquentissime agens, plenam retulit victoriam. Qua de re magnopere Summus Pontifex ipsi gratulari dignatus est.

(2) « Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te » (Tob. XII, 13).

(3) « Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius... » (*Sap.* cap. IV).

(4) Tres carissimi ipsius nati supremum diem obierunt, quorum tertius, Collegii Pontani alumnus, excessit feria tertia maioris hebdomadae.

(5) P. Ovid. lib. I el. III.

(6) Omina et vota septem filiis qui supersunt, quorum pater et avus bene de religione meriti, iure optimo doctrina et pietate insignes habentur.

[illegible] tibia et cithara et avena suo rhythmo moderentur. Aegyptii sic Graecique musices [illegible]

Sed [illegible]

[illegible]

cunda superiore anno *Alecton* navis, cui Bouyer praeerat, Tenerifensem portum attigit, ex quo deinde Americam versus iter est prosequuta. Huic igitur, cum Maderam inter et Tenerifam sulcaret undam, monstrum teterrimum [illegible] supernatans apparuit. Polypus erat immensus, corporis magnitudine quinque vel sex mensuris producta, ex quo, uti assolet, octo anguina veluti brachia longitudine [illegible] enodabantur et aëra percutiebant. Quae, [illegible] veluti sertum, os foedissimum circumsaepiebant ad instar [illegible] rostri, magis quam brachii magnitudine horride hians. Corpus in formam fusi deductum, [illegible] veluti colore fucatum apparebat; oculi vero e viridis carnibus eminentes maximi et horride fixi atque at[illegible] videbantur. [illegible] pinnae utraque ex parte flexae maximo pariter volumine caedebant undas, totumque corporis pondus ad bis millia chilogrammatum computatum est.

Meridies vix media hora exsuperaverat, cum prodigium [illegible]

[illegible] quasi venatio atque insolita orta [illegible]

[illegible] ut divisa tandem e corpore cauda, [illegible]

que pars hinc et inde in mare iterum ceciderit seseque merserit.

Quae vero hucusque exposuimus haud unica huius generis sunt; cum et in disciplinarum Americae commentario simile monstrum repertum esse perlegatur apud S. Catharinae insulam; eiusque brachia tres usque ad mensuras producta ac validissima vi praedita affirmentur. Et sane huiusmodi prodigia plurima Oceanus alit: nam qui ad nostra litora *cephalopodes* vivunt, prima aetate plerumque vel retibus capiuntur vel maiorum piscium dentibus vorantur; quare consenescere ipsis perraro licet, ita ut nec in magnum volumen excrescere tute possint.

At in Oceano longe alias res sese habet tutumque refugium marinae abyssi ipsis praebent et astacorum multitudines obvium parant cibum. Quamobrem haud raro immani magnitudine pingues fiunt et eorum brachia, quasi anguium horridus nidus, enodantur. Pellis albicans et aliquantulum rava apparet; at saepe ob extranei corporis [illegible] prodigium, ut sese cum [illegible] fac[illegible] confundant et commisceant, [illegible] obteguntur simulque innumeris [illegible] ortis consperguntur. Quo novo [illegible] tecti sese inter marinos scopulos [illegible] ne, qua pollent natura, in intimis [illegible] valent. Inde vero cum tempus fuerit, veluti sagitta erumpunt, longissimis brachiis praedam [illegible]

ALPHA.

[illegible]NIA VITAE

[illegible] et venatoria

[illegible] mensis Martii dominica dies summo [illegible] oriens illucescebat,

[illegible] bene nocte remota;

[illegible] dies solemnis venatoribus italis nobis habetur; [illegible] lege est, nequis posthac ante Sextiles [illegible] in animalia, quae domestica non sint, ferro, [illegible], insidiis, quavis demum vi, quavis fraude [illegible] exceptis, quae sive polleant veneno, sive [illegible] indole aut rapaci polleant, adversus quae [illegible] auctoritas esto. Ita qui minus in Urbe [illegible]

LOLLIUS
SIVE DE PROVECTA LATINITATE

Treb. — [illegible] tam bene me ipsum noscere. Ecquid [illegible] auribus nostris unquam accidit, sive eius soluta [illegible], sive [illegible]? Doleo tamen virum talem non [illegible] fuisse parem ingenio fortunam. Nam, quum huius memoria paene effluxerit, quocum pauci sunt comparandi, contra Taurinus ille doctor, idemque acerbus [illegible] iudex, verborum congestor sine artifici stylo, [illegible] collatis membris ex omni aetate, musivi operis fructum tam uberem retulit, ut non habeat modo admiratores quamplurimos, sed inter latinos aevi nostri scriptores quendam quasi principatum gerat.

Iniecit obiurgatio haec admirationem, variisque agitata sermonibus quaestio est de principatu inter duo illa lumina.

Dum autem ambigitur, *uter utro sit prior*, Philippus et Lollius conclamant, huiusmodi disputationem a re proposita esse seiunctam.

Itaque Piso maior: — Quaero, Trebati; annis abhinc ferme XXX, quo tempore Francisci Massii ac Thomae Vallaurii studia vigebant, stabatne incolumis antiqua ratio docendi?

Treb. — Ita plane.

Pis. ma. — In summo igitur honore apud vos erant latinae litterae?

Treb. — Res ipsa loquitur.

Pis. ma. — Eccur ergo duo illi praeclari viri deperditam Latii fortunam, iis ipsis vocibus, quibus hodierni [illegible] lugent? Omitto bonum Senatorem, cuius vix paginam querimoniis vacuam reperias. En casu oblatam — propero enim ne sim Philippo molestus — epistolam ad Amedeum Ronchinium, de ara lapidea in Subalpinis reperta. « Qui autem mecum ipse dolerem, quod tantum fastidium litterarum romanarum aetatis nostrae homines teneret, equidem titulis tuis perlectis, singularem cepi animo voluptatem ». — Sed et alium hunc locum sinatis quamcitissime legam, ex eiusdem epistola ad Michaelem Ferrinium, quam praemittit libro *de latinis exercitationibus*. — « Miram sane cepi animo voluptatem, quod hic impense excolantur latinae litterae, quae apud nos in dies sic deficiunt, ut ab interitu iam parum abesse videantur. In hac porro cogitatione defixus spatium praeteriti temporis, uti fit, respiciebam, quo adolescentes nostri, iam inde a prima aetatula, scriptoribus latinis innutriti... » et cetera quae recinere solet unusquisque *laudator temporis acti se puero*. — Audite nunc Massium: « Ad vos itaque me converto profugae latinitatis amicos. Scio de vetustatis pretio sermonem habere adverso hoc tempore inconsultum videri apud antiquae sapientiae obtrectatores, qui rerum civilium ordinem, leges atque instituta maiorum novis commentis pervertere grande et luculentum iudicant. Scio praeclara studia more illo incorrupto feliciter adhibita regnis tutandis, patrio decori provehendo, bono privato ac publicae laudi, fere omnia ab excelso loco ad vulgi fortunaeque ludibrium recidisse » (1). Huic proximum, quamquam natu maiorem, Iesaiam Carminatum video, quem in oratione *de pietatis cum litteris coniungendae studio* sic audio plorantem: « Quid, quaeso, [illegible] putatis quamobrem hac nostra aetate usque adeo iaceant studia litterarum, ut una omnium paene querela sit, nunquam sic iacuisse? » Vin amplius? Hinc Aldus Manutius romanum athenaeum auditoribus vacuum luget; illinc Aonius Palearius, qui in aetatem incidit Leonis X, ingruentem barbariem dolet in oratione de optimis studiis defensis ad Senatum populumque Lucensem. Adde haec Pauli Manutii ad M. Antonium Natam: « An nescis libros latinos optimos veteres ita nunc iacere, ut paene sordium in genere putentur? Vix iam Ciceronem ipsum, Caesarem, Sallustium legi, a multis etiam ne legi quidem planeque contemni? » (1) Audi Latinum Latini sub exitum saeculi XVI ad Camillum Paleottum ita scribentem: « Quae olim gymnasia florebant et eruditiorum virorum numerosa examina solita erant effundere... nunc ita sunt exhausta, ut ex aliis provinciis ad nos, non sine ignaviae nostrae nota, evocandi sint, quorum industria itala iuventus et linguarum scientia et rerum cognitione imbuatur » (2). Sed longum est singulos persequi. Quorum igitur excipiam lacrimas, aut quorum gemitibus praebeam aures, nostrorum, an veterum? Illorum, inquam, qui verba et voces facile suppeditarunt, unde

Et veterem in limo ranae cecinere querelam? (3)

Dic iam, oro, Trebati, utri partium fidem adiungam?

(Ad proximum numerum).

P. ANGELINI.

(1) *Mon. Vatican. — Eruditae Iuventuti.*

(1) Lib. IV, Ep. 36.

(2) Lib. III, Ep. 31.

(3) *Georg.* I, 378.

PER ORBEM

Calamum hunc meum ex atramentario retrahens, dubito vehementer anxietateque maxima afficior num, aedepol, aliquid novi vobis enarrandum quindecim postremis diebus supervenerit. Vobis enim, nec credere irritum reputo, ver forte floridum, mitique phaebo tepens iam arridet; at nobis, nescio quo fato, udoso sub aquario, morosi adhuc dies evolvuntur, ita ut me paene credam medium per Martium vel Februarium mensem versari.

♆

Unum tantum pretium esset, quo aequiriam hanc vitam libentius deducerem, si umbellam illam lucrandam mihi scirem, quam Mol, belgico iuveni athenaei Bruxellensis discipulo, Londinensis quidam diarius publico Anglorum aere conlato, honoris causa donare procurat. Nostis enim iuvenem hunc in Sipidum, Walliensis principis sicarium, primum concurrisse, ac proinde, a scholariis extemplo vinculis alligatum, maximo in tumultu cheirotecas atque umbellam amisisse. Felix equidem amissio, quam tale ac tantum munus redintegrabit!

♆

Qua quidem, vel simili umbella, et ego instructus, tute domum derelinquerem atque Americam versus iter aggrederer, ut propriis oculis conspicerem quae sit nova haec rabies quae cives meos corripuerit. Hi enim ad Crotonenses aquaeductus adlaborabant pacifice, cum subito, ut amplius lucrum suo ex opere sibi procurarent, in desertionem omnes simul descenderunt, aquae ductus fregere fistulas, quo facilius urbani aqua carentes ad suam voluntatem flecterent. Cohortes in tumultuantes ideo missae; verum illi multitudine audacissimi facti, armisque instructi ad munimenta per vias, et ad sua circum opificia congesta, constiterunt, militesque advenientes novo veluti bello repellere ausi sunt, decuriones ex iis ballistae ictu unum interfecerunt. Quare ne urbis viae bellorum furore cruentae fierent, ab Italiae legato auxilium est expetitum, qui suam mediationem interponeret. Fecitque legatus libenter, at nullo adhuc, dum scribo, exitu, resque minarum ac periculorum plena insoluta pendet.

♆

Patrant haec quidem hominum irae, at gesta misera fatorum tristitia aemulatur. Furit enim apud Indos pestis lues, victimasque ad quatuor millia numero unam per hebdomadam mactat, Persasque circa Savan Rood ad Turcarum fines attingit. Ecquid vero cavet plebs stultissima? Tentoria, ad Cownpore, inter quae infirmos secedere oportebat, vesano furore incensa, igni delere conatur, custodiaeque decuriam ferox interficit.

♆

Miserrima reliqui orbis prudentius forte praeteream; at quomodo de Bohemorum infortunio silebo? Qui Klappai oppidum in Trebniz urbis provincia, terrarum concussione confractum totum dirutumque viderunt voraginisque horridae hiatu paene obrutum. Incolae qui ad mille prope numerabantur vehibus iumentisque suppellectiles imposuerunt, atque in fugam versi patrum sepulcra deserere coacti sunt, ne et sibi ipsis extrema fovea efficerentur.

♆

Quibus novam patriam quaerentibus et migrantibus ad novos lares planissime veluti in columbam illam Belgicam mente abripior, quam consectare passim ferreas vehes, veluti si nidum inibi mobilem constituisset, exaudivi. Columba haec, novo hoc saeculo prorsus digna, horridam candentemque machinam non horruit, immo quotidie ex Guillemins moenibus proficiscens post machinae caliginosam nubem convolat et ad Bruxelles usque volatu citissimo iter simul complet.

Cuius equidem vagantis bestiolae atque inaniter iter facientis me quoque similem ac veluti germanum esse iterum iterumque iam reputavi.

Viator.

VARIA

Quid inter Napoleonem I et literam M.

Quoniam anniversariam ab imperatoris morte diem quinta Maii mensis dies adducit, memorare lubet quae vir quidem doctus, at solitus acum appendere lance, notavit.

Litera maior, sive uncialis *M*, ille inquit, regio more iis in commentariis celeberrimi viri dominatur, ut quoties hi praelo dentur, toties necesse typographo sit vel novas cudere, vel novis pretio comparare; mihique typographaeum triginta iam abhinc annis gerenti, administranti, et praesertim in ea, quae Napoleonis sunt, singulari studio incumbenti fides habeatur. Octo enim et viginti duces sibi praecipuos ille habuit, quibus veluti totidem Labiculis utebatur, notatos hac litera, nempe Massenam, Murat, Macdonaldium, Marmont, Mercy, Morthier, Miollis, Monbrun, Mouton, Marchand, Milhaud, Maison, Merlin, Morand I, Morand II, Menou, Margaron, Mainer, Molitor, Manuvre, Mencaufin, Menard, Monnet, Mairenu, Moreau, Morin, Merle, Morescot. Prima eius pugna ad oppidum Montenotte; ultima ad Mont-Saint-Jean. In Aegypto contra Murad-bey praeliatus est. Cum hoste conflixit, victorque evasit totidem per *M*: et Millesimo, Mondovi, Marengo, Moscowa, Montmirail, Montereau, nomen fecere victoriis, idem et Mantua, et Melitum. Mediolanum, principem urbem, primo occupavit, Moscam extremo, inter utrasque Matritum. In urbe, quae dicitur Monaco, Eugenio principi uxorem ducenti adfuit, Maguntiae iuris cathedras solemniter instituit. Tribus usus pariter administris est, nempe Maret, Montalivet, Mollien. *M* quatuor indicant proditores et rebelles, nempe Moreau, Mollet, Murat, Menou. Secum relegatos in insula, cui a Sancta Helena nomen, fidissimos habuit: Montholon et Marchand. Primus illi armiger et Achates Montesquieu; ultima illi in Gallia sedes Malmaison. A secretis illi Meneval. Maio mense mortuus est. Prima eius uxor e Martinica insula; altera Maria Aloisia. Acerrimus et quotidianus, ut ita dixerim, hostis Metternich. Quibus plurimisque insuper recitatis, ille conclusit: Quid si anno Millesimo natus fuisset? Quid si Mapoleon vocaretur? Quid si totius orbis terrarum Monarcha factus esset? Quid si Magnus cognomento vocatus consensu gentium fuisset?... Unica autem illi litera tot ex *M* defuit, nempe Modus in secundis rebus, atque huius defectu in Minimum deiectus est.

✱

Europaearum in orbe usus linguarum.

Nuperrimus, exeunte saeculo, census admonuit, versari sermocinatione hominum idiomata hoc modo: more anglico 160 000 000 hominum utuntur; 85 000 000 russo; 80 000 000 germanico; 54 000 000 italico; 52 000 000 gallico; 44 000 000 hispano.

Ceterum praeter hos, quos descripsimus, utuntur docti praesertim gallico eloquio et germanico; machinis exstruendis addicti, marini omnes sive nautae, sive gubernatores, sive navium duces, itemque architecti praecipue anglico; cantores ad theatra gallico, italico, hispano; qui fabulis, comoediisque recitandis operam navant, omnibus promiscue; qui voluptatis vel necessitatis causa peregrinantur, gallico, anglico, germanico; ephemeridum scriptoribus, rerum publicarum legatis, nemine excepto, omnibus recensitis.

✱

Psittaci precantes.

In America meridionali ephemeris quaedam, praestantissimo viro Loys Brueyre rei veritatem tuente, quae laturi sumus contigisse narrat. Matrona quaedam eius generis, quod « creolum » dicunt, vespertinas captatura auras in proximum domui nemus cum puellis et matronis coniunctissimis amicitia sibi prodierat. Repente exortae sunt voces e caelo venientes: « Ora pro nobis! »; quibus, brevi interiecta mora, quamplures respondent: « Amen! Amen! » Quot audierant, diversae circumspiciunt; Nemo circum; supra nemo. Ubi demum igitur? Dum autem incertae astant et mussant, iterum voces insonant: « Ora pro nobis! » iterum responsa dantur: « Amen! Amen! » Stupor apprehenderat animos auscultantium non sine trepidatione aliqua et metu; cum repente psittacus, olim dominae carissimus, qui iam domo inde aufugerat, ad amicam dominam advolat, humeroque insedit, aurique recinit: « Ora pro nobis! » Reliquae psittacorum turmae quae ille domi didicerat preculas adstans, per nemora sponte cantabant.

P. d. V.

EPISTOLARUM COMMERCIUM

Cl. v. Ios. Pol. - **Monteregali in Siculis.** - Scripta et imagines annoferro coelatas quae pollicitus es, mense Iunio nos edituros esse speramus.

Cl. v. Ios. Wab... - **Varsaviae Polonorum.** - Scriptum quod misisti et modulata carmina in *Vox Urbis* commentario prodibunt ubi primum licebit.

Cl. v. P. A. Rov... - **Cerchiara in Calabria.** - Archivium illud adire paene impossibile est. Consuluisti ne Baronium, qui mihi affirmarunt literas illas publicatas? Aloisius S. domicilium habet Romae: *Palazzo Ricci, via Giulia*; C. autem scribere potes ad ipsum lyceum, in quo iuvenes docet, ac tu bene noscis. - De G. nihil habeo in praesens quod dicam.

Cl. v. I. Br... - **Neapoli.** - Mitte scripta nondum vulgata, soluta oratione praesertim, et gratissimum nobis feceris.

Cl. v. I. Mart. S. Le... - **Lutetiae Parisiorum.** - Zanolinius vivit et valet.

Cl. v. Th. Vinc... - **Tarraga.** - De humanitatis tuae signis erga nos gratias agimus et habemus; aenigmata vero parum obvia videntur.

Cl. v. Alph. Dej... - **Pousset in Belgia.** - Cum tempus suppeditaverit ad te abunde scribam. Ecce interea clarissimi Toniolo in hoc numero scriptum aliud.

Cl. v. Ed. Rayn. Rej... - **S. Iosephi in urbe Mo.** - Quae de Americanis rebus attulisti acceptissima apud nos fuere. Imaginem tuam inter amicorum retinemus.

A secretis.

QUAESITIS RESPONSIO

De latini eloquii pronuntiatione.

M. Lucius Paulus Mirovir doctissimo viro Felici Ramorino s. p. d.

Quas de Anglorum latina enuntiatione, vocalium maxime, dixisti, magnopere mihi probantur, rem satis experto; pluries enim cum ipsis conversatus eos latine loquentes summa quidem difficultate intelligere potui. Peropportune igitur conventum inter latini sermonis amatores proposuisti, quem congregare optimum duco Lutetiae Parisiorum inter ferias quae ad omnium artium recognitionem his mensibus [illegible]. Sed apte in formam a me excogitatum, ut peculiaris [illegible] indiceretur; at sessiuncula in [illegible] ipse [illegible] nonne [illegible] [illegible]? Hunc [illegible] non sine [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] die [illegible] Apr. [illegible].

ANNALES

[illegible]

Lycum [illegible] [illegible]

[illegible] edi- [illegible] [illegible] [illegible] in eos ostendere visi [illegible] Quod etiam cautum [illegible] imperatorem [illegible] [illegible].

[illegible] circa [illegible] Anglorum [illegible] passi, [illegible].

[illegible] Anglorum [illegible] horum centuriones decuriones et [illegible] barbara in [illegible] [illegible] interfecerunt. Quamquam et in Indorum [illegible] hic vel illic odia incolarum apparent. Haec vero satis non sunt; nam et Port-Elisabeth in ipsius Africae urbe, hortum Germanici legati quidam Anglorum iuvenes ingressi, ut secum [illegible] vexillum extollerent, militari manu disiecti sunt.

Sinenses fata pergunt, uti assolent, in ruinam, collegii illius praecipua causa quem a pugilibus vocant; et recentissime audivimus christianorum domus aggressum fideles barbara crudelitate necasse. Dictitant igitur Russis potissime abditum esse consilium navales copias prope imperii litora cogere (quam maximas, ut ruinandis spolia, quae plurima possint, sibi addicant, cum fatale tempus advenerit.

*

Sed tamen in fatorum libro nemini legere licet; et quae diarii atque ephemerides evulgant pugnantia inter sese in dies atque omnino incerta, obscura, intellectu impervia satis id probant. Modo enim Wilhelmus Caesar, ut Valliensem principem incolumem salutet, iter aggreditur, modo Moscovitarum imperatori diem dicit, ut simul proxime conveniant de Europae fatis legem laturi; modo Austriae imperator Macedoniam tenere cupit, ut Russis obstet; modo vero Russi Bulgaros armis instruunt atque veluti socios parant, ut Turcarum ultimam ruinam facilius procurent.

*

Quibus etiam Turcis postremae inimicitiae hactenus ignotae imminent ex nordicae Americanae reipublicae litoribus; ut enim sacrarum expeditionum [illegible] aedes in Armenia direpta soluto pretio [illegible] classem contra Byzantium constituere proxime foederatae [illegible] civitates [illegible]. Quo [illegible] hoc mare nostrum, [illegible] generis vel natalis unda fuit, advenas ex quavis mundi parte allicitos nullos amplius desiderabit; nisi forte Sinensibus vel Iaponensibus sinum aliquem aut insulam tenere tandem aliquando placeat.

POPLICOLA.

LIBRORUM RECENSIO

GIUSEPPE TARNASSI. Traduzioni da Orazio - Da Virgilio - Da Claudiano - La Veglia sacra di Venere - M. Menendez y Pelayo a Orazio Flacco. - Buenos Aires edidit A. Sansellu, mense Ianuario 1900.

Quae unico volumine recoluit carmina cl. vir Iosephus Tarnassi pauca esse dolemus: adeo iucunde aures nostras [illegible].

[illegible] ex Flacco carmen III, 3, ad Caesarem Augustum, et III, 4 ad Calliopen: quae utraque versio paene in [illegible] nos adducit eorum, qui aliquandiu inter horatianos interpretes visi sunt amplissimum locum obtinere. [illegible] enim et sensu rerum, quae a poeta Venusino [illegible] et sermonis utriusque peritia, quo fit ut neque dure, ut Rezius, nec frigide, ut Veronensis ille munditiae [illegible] ac viriliter [illegible] arripiat similitudinem. Ad hoc autem mirum quantum contulit servata in omnibus ratio numerorum, quibus latinus vates adhibuit.

Atque haec non minus naviter praestitit in interpretandis minoribus, quae Vergilio tribui solent carminibus, ex *catalectis* exhibens sextum, *ad Venerem*; e ceteris *Copam*. Succedunt Claudiani carmina, aetate aurea dignissima, his titulis: *Torpedo, Magnes, De Mulabus gallicis, De Sene Veronensi, In Sphaeram Archimedis, In Sepulcrum speciosae*. Haec excipit *Pervigilium Veneris*, septenariis trochaicis carmen, [illegible] auctoris et aevi. Seriem concludit pervenusta ad Horatium Flaccum epistola M. Menendez y Pelayo, in qua [illegible] pari felicitate usus est.

[illegible] opus optimorum interpretatio [illegible] invitans ad periclitandas ingenii vires. Rem ausus cum laude cl. vir Iosephus Tarnassi spem iniicit se minime cessaturum. Ceterum, vel aliena reddens, vel sua promens, rem nobis gratissimam fecerit, si alia dederit, non brevioris, ut modo, sed «promissi carminis auctor».

Dott. FRANCESCO CHIMINELLO. Nuova grammatica elementare della lingua latina, parallela alla *Grammatica italiana* dello stesso autore. - Novocomi, ex officina Dantis Grossi, 1900.

Magna Germanis habenda gratia cum sit, quod impari ac plane ieiunae grammaticae tradendae rationi, qua antea utebantur, novam suffecerint, initiis principiis ex aucta linguarum disciplina profectis, nihil tamen prohibet, quominus ipsorum labores lucro apponentes Italici viri conentur si forte liceat perspicuitati magis ac brevitati prospicere.

Tentatum opus est multis, inter quos cl. viro Francisco Chiminello. Is, ut faciliorem discentibus viam sterneret, vel ipso in limine, subtiliora multa segregavit a ceteris, ne saepius haerere cogerentur iuvenes, aut etiam, si crassiore ingenio, ne penitus desperarent.

In compositione partium orationis, quam [illegible] dicimus, non ex formae varietate ordinem petit, sed ex vocabulorum rationali munere; ita ut, non seriem casuum persequatur, quemadmodum Schultzius ceterique fere grammatici, sed naturalem eorum processum quae complementa dicuntur. Idem post elementa propositionis tradita, docet rationem periodi, sedulo distinguens, quod in aliis vix reperias, propositiones secundarias a subiectis. Opus absolvitur doctrina de numeris latinis.

Rei grammaticae doctori peritissimo laboris fructum uberem ominamur, qualem ex aliis id genus scriptis eidem contigisse hactenus novimus.

P. A.

AENIGMATA

I.

Si *neutrum*, cursu festinat ad aethera velox;
Masculus in molli corpore reptat humo.

II.

Haud dubium; cecidit semper bis *primus* in anno;
In mense atque semel, non tamen inque die.
Omne tibi, lector, *reliquum* sit ubique secundum,
Et *totum* voluit quisquis habere suum.

P. GARRONE.

Ex iis qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus gallice scriptum et figuris ornatum, cui titulus:

ROME
SES MONUMENTS, SES SOUVENIRS
par BOULFROY.

Aenigmata ann. III, n. V proposita his respondent:

1) Robur - Ruber. 2) Sal-via.

Ea rite soluta miserunt:

Ed. Bianco; M. Mori; Columbanus Brunner; Fr. Xav. Reuss; Anic. Tapias; Fr. Torijano, *Roma* - A. Pessati, *Empolia* - Herm. Gini, *Taurinis aquis* - Guil. Schenz, *Ratisbona* - Ant. Portanova, *Salerno* - Ioan. Sedlack, *Praga Bohem.* - Aug. Narquet, *Montoloco*; A. Chevènement, *Nods*; F. de Crouzillac, *Sparnaco in Gallia* - Ric. Magenta, *Genua* - Mich. Jezienicki, *Leopoli* - L. Loiseau, *Uvrier in Helvetia* - Hild. Guépin, *S. Dominico de Silos ad Burgos* - F. Sallaren, *Sabadello* - A. B. de Druffel, *Wolbergen* - V. Lakatos, *Hatchek* - I. Ant. Schneider, *Monacho in Bavaria* - Fr. Palata, *Ilcon* - Ioan. Gantono Gerli, *Manchia Vercellis* - Aug. Dejaer, *Pousset* - Ios. Vykoukal, *Seccau* - Ios. Crosatti, *Poiano Vallispantenae, in agro Veronensi* - P. Garrone, *Pezzana ad Vercellas* - Am. Robert, *Marieville in Canada* - St. Figielschi, *Rypino* - V. Laskin, *Roslavl* - V. Rossi, *Possagno* - Car. Stegmüller, *Sabaria* - Andr. Piotto, *Malo ad Vicentiam* - Ant. Maria Contini, Episc. Castrisard. - Val. Baldissera, *Glemona* - Ant. Wilmer, *Monte Calvario in civ. foed. Americae Sept.* - Collegium Pontanianum Conocchia; Caes. Meucci, *Neapoli* - Ios. Sola, *Monteregali in Siculis* - Aug. Sordet, *Thury* - E. Frachetti; *Mengalore, in Indiis* - Arn. Rigo, *Huchmayer*; Bart. Salvà, *Acta, in Maiorica insula* - Humb. Salmaso, *Adria* - G. Lecantere, *Kasker* - Hieron. Re'dy, *Clevelandia* - Ver. Cariolato, *Vicentia* - Seminarium Campaniense, *ad Salernum* - Alois. Cappelli, *Sena* - Mart. Kheberich, *Scepusio* - V. Hertel, *Mendhausen*.

Sortitus est praemium:

ANICETUS TAPIAS,

ad quem missum est opus, cui titulus:

GUIDA DEL PELLEGRINO A ROMA
riveduta e corretta dal P. GIUSEPPE BONAVENIA d. C. d. G.
(Romae nuper edid. Desclée, Lefebvre et Soc.).

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE - Ex Officina Forzani et Socii.